

в коштах для створення робочих місць і результати цього процесу з їх диференціацією у часі.

Можливість нести витрати на фінансування основних засобів виробництва та обігових коштів є необхідною, але недостатньою умовою процесу модернізації системи робочих місць. Вирішальне значення має потенційний попит на конкретну продукцію, який залежить від потреб і купівельної спроможності вітчизняних і закордонних споживачів. За наявності відповідного попиту першорядне значення для створення додаткових робочих місць належить інвестиційному процесу. При цьому необхідно створювати стимули для спрямування інвестицій не просто в основний капітал, а в технічне переоснащення підприємств, зробивши пріоритетним їх вкладання в інноваційне виробниче обладнання, інноваційні проекти на базі вітчизняного інтелектуального капіталу, закупівлю вітчизняних інновацій, придбання за кордоном лише новітніх розробок і технологій, у т.ч. патентів.

Набуттю системою робочих місць інноваційного характеру має сприяти розроблена система показників ефективності відтворення основних засобів, що передбачає критерії та ознаки рівня продуктивності робочих місць, які доцільно об'єднати у чотири групи: неефективні, малоефективні, ефективні та абсолютно ефективні.

Державна підтримка створення нових продуктивних робочих місць на інноваційно-інвестиційній основі має здійснюватися перш за все опосередкованими засобами: через формування привабливого клімату для бізнесу та інвестицій, насамперед внутрішніх. Однак на етапі

виходу із тривалої рецесії створення нових робочих місць малим бізнесом у певних галузях має здійснюватися і за бюджетної підтримки. Її найбільш доцільною формою є компенсація частки відсоткових ставок за кредитами комерційних банків, яка повинна мати тимчасовий характер – зниження ринкової відсоткової ставки комерційних банків в Україні до середньоєвропейського рівня.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про зайнятість населення" від 5 липня 2012 року №5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5067-1>
2. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж.М. Кейнс. – М. : Гелеос АРМ, 1999. – 352 с.
3. Основні показники економічного розвитку України / Міністерство праці та соціальної політики України. – 18 лист. 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=86722&cat_id=34948
4. Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери / О.М. Могильний. – Ужгород : ІВА, 2005. – 400 с.
5. Семенов А. Рабочие места как основа занятости (методика оценки стоимости и анализ динамики системы рабочих мест) / А. Семенов, С. Кузнецов // Экономист. – 1996. – №7. – С. 51.
6. Статистичний щорічник України за 2012 рік. – К. : Агентство Трейд, 2013. – 551 с.

Стаття надійшла 02.04.2014

УДК 331.5

І.Ф. Гнибіденко, А.Д. Руснак

Результати трансформації ринку праці на селі та шляхи оптимізації неформальної зайнятості сільського населення

У статті вперше обґрунтовуються методичні засади щодо впровадження у практику основних напрямів детінізації суб'єктів господарювання на селі та визначаються оптимальні шляхи неформальної зайнятості сільського населення.

Ключові слова: сільський ринок праці, неформальна зайнятість, сільське населення, особисте сільське господарство, товарне виробництво, тінізація доходів.

The paper justified methodological principles for implementation in practice of the basic directions of de-shadowing business in rural areas and determined the optimal ways of informal employment in rural areas.

Keywords: rural labour market, informal employment, rural population, private farming, commodity production, shadow income.

Постановка проблеми. Наукові дослідження з питань функціонування та перспектив розвитку ринку праці у сільській місцевості України вказують на їх виключну важливість у становленні ефективного, соціаль-

но спрямованого аграрного сектору економіки, який повинен задовольнити потреби внутрішнього ринку в продовольстві, забезпечити багатокладність та пріоритетність підтримки господарств, власники яких проживають у сільській місцевості, поєднати право на землю із працею на ній, а також мати власні економічні інтереси, поєднані з соціальною відповідальністю перед суспільством.

За час переходу до економіки ринкового типу середньооблікова кількість найманих працівників у підприємствах сільського господарства та пов'язаних з ним послуг скоротилася з 4881 тис. осіб (1990 р.) до 625,3 тис. осіб (2012 р.), або майже у 7,8 раза. Фактично у країні

Гнибіденко Іван Федорович, доктор економічних наук, професор кафедри управління персоналом та економіки праці ІГК ДСЗУ (Київ);

Руснак Афанасій Дмитрович, кандидат економічних наук, завідувач відділу проблем зайнятості та соціального захисту сільського населення Науково-дослідного інституту праці і зайнятості населення Міністерства соціальної політики України та НАН України (Київ).

© Гнибіденко І.Ф., Руснак А.Д., 2014

ліквідовано льонарство, хмелярство, тютюнництво, зменшено виробництво цукрових буряків та інших трудомістких галузей, в яких були задіяні тисячі працівників. Удвічі зменшено виробництво продукції тваринництва.

Більшість селян були звільнені з реформованих підприємств, а у 2008 р., з метою подолання наслідків фінансово-економічної кризи, їх було віднесено до категорій самозайнятих, витіснено в особисті селянські господарства (ОСГ) та позбавлено належного захисту від безробіття.

Матеріали вибіркового обстеження домогосподарств з питань економічної зайнятості населення дають можливість визначити їх чисельність в ОСГ. За підрахунками, вона становить від 2,2 до 2,7 млн осіб. Зайняті в особистих селянських господарствах нині становлять майже 77% загальної кількості задіяних в аграрній сфері і майже 40% від загальної кількості зайнятого сільського населення.

Як зазначає член-кореспондент НААН України, головний науковий співробітник ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" І.В. Прокопа, "підвищення соціальної значимості праці в особистих селянських господарствах тісно пов'язане з подоланням синдрому "підсобності" цих господарств і становленням частини з них як повноцінних економічних суб'єктів. Йдеться про виокремлення прошарку товарних селянських господарств, які набиратимуть рис сімейних ферм, схожих з тими, що існують у розвинених країнах світу. Цей процес уже відбувається, і сьогодні близько 20% сільських домогосподарств відповідають світовим критеріям віднесення їх до фермерських господарств. Тому на порядку денному стоїть питання про формування організаційно-економічних механізмів, спрямованих на повнішу інтеграцію товарних селянських господарств у ринкову систему функціонування аграрного сектору економіки" [1].

Протягом 2012 р. на обліку в державній службі зайнятості України перебувало 188,5 тис. безробітних з числа сільських мешканців, або 40,3% від усіх зареєстрованих безробітних [2].

Серед сільського населення особливо поширена неформальна зайнятість. Частка осіб у цьому секторі у 2011 р. становила 48,3% від загальної кількості зайнятого сільського населення, тоді як відповідний показник для міського населення становив 11,5%.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За великим рахунком проблема неформальної зайнятості була й залишається у центрі уваги науковців, державних та громадських діячів. Нею постійно переймаються міжнародні організації – ООН, МОП тощо. Цим питанням присвячені дослідження багатьох відомих зарубіжних та вітчизняних вчених. Серед них: В.Г. Андрійчук, В.С. Дієсперов, І.Н. Демчак, Л.В. Забуранна, Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.М. Могильний, М.К. Орлатий, І.В. Прокопа та ін. Більшість із них схиляється до думки, що неформальна зайнятість – це дозволена законодавством трудова діяльність, що не обраховується статистикою, а отримані при цьому доходи не декларуються та не оподатковуються. Враховуючи її значне поширення, прийнято виділяти окрему сферу економіки, яка дістала назву "неформальний сектор економіки". На думку фахівців, основними

причинами неформальної зайнятості є низький рівень заробітної плати в офіційному секторі економіки, значне податкове навантаження на фонд заробітної плати, високий рівень бідності тощо. Через великі масштаби розповсюдження такий вид діяльності негативно впливає на стан ринку праці, зокрема на формування трудової моралі, втрату кваліфікації працівників тощо.

Мета статті – на основі аналізу європейського та вітчизняного досвіду запропонувати концептуальні засади щодо основних напрямів детінізації діяльності суб'єктів господарювання на селі та визначити оптимальні шляхи неформальної зайнятості сільського населення.

Виклад основного матеріалу. За даними статистики, у 2012 р. в Україні кількість зайнятих у неформальному секторі економіки складала майже 4,7 млн осіб, або 22,9% загальної чисельності зайнятого населення віком 15–70 років. Найбільшого поширення така діяльність набула у сільській місцевості (більше 3 млн осіб). Іншими словами, нині майже кожний другий зайнятий житель села працює у неформальному секторі сільської економіки. Основною причиною такого негативного явища є суттєві прорахунки при проведенні аграрної реформи. Новостворені недержавні сільськогосподарські підприємства отримали занадто велику економічну свободу і практично не несуть відповідальності за соціальні проблеми села. Досвід їх роботи показує, що для отримання гарантованих прибутків вони суттєво скоротили (а то й зовсім ліквідували) такі трудомісткі галузі, як тваринництво, птахівництво, садівництво та овочівництво, що й спричинило масове зменшення кількості робочих місць. Вони щорічно і у великих обсягах скорочують свій штатний персонал. Якщо у 2000 р. середньооблікова чисельність найманих працівників на селі становила 2 млн 551 тис. осіб, то у 2012 р. – лише 700,9 тис. осіб, тобто за 12 років цей показник зменшився у 3,6 раза, або на 1,85 млн осіб.

Зазначимо, що саме у період аграрних перетворень відбулася легалізація прихованого безробіття. Негативна ситуація на сільському ринку праці ускладнилась ще й тим, що на село повернулася значна частина мешканців, які працювали у містах та були звільнені внаслідок економічної кризи. Ці та інші причини призвели до значного загострення проблеми зайнятості сільського населення. Чисельність зайнятих селян постійно зменшується, а безробітних зростає. Не маючи змоги працевлаштуватися у новостворених аграрних підприємствах, значна частина сільського населення започатковує різні форми самозайнятості, створюючи особисті селянські господарства. Слід зазначити, що чинне законодавство України багато в чому сприяло розвитку ОСГ. Зокрема, Указом Президента України від 03.12.1999 №1529/99 "Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектору економіки" було надано право розширювати особисті підприємства (ОПГ) за рахунок приєднання земельних часток (паїв), виділених селянам у натурі. Одночасно, відповідно до нового Земельного кодексу України [3] з жовтня 2001 р. була збільшена норма площі земельної ділянки, що безоплатно виділяється у власність громадянам для ведення ОСГ – з 0,6 до 2,0 га. Ці та інші загальнодержавні заходи дозволили значно збільшити земельні володіння та обсяги економічної діяльності господарств

населення. Як показують дослідження, нині в багатьох сільських домогосподарствах площі земельних угідь сягають 40–60 га. Це свідчить про те, що на селі відбулася трансформація великої частини ОСГ у значно більші за обсягом діяльності форми одноосібного господарювання сімейного типу. Переважну частку вирощеної продукції (40–60%) вони спрямовують на реалізацію і щорічно виробляють майже половину сільськогосподарської продукції України. Якщо у 2012 р. сільськогосподарські підприємства в основному вирощували зернові та зернобобові культури (78,0%), цукрові буряки (91,3%), м'ясо (у забійній вазі – 57,5%), то у господарствах населення сконцентровано виробництво картоплі (96,7%), овочів (85,7%), плодів та ягід (81,6%), молока (77,7%), вовни (85,1%), меду (98,0%) тощо.

Але на шляху становлення та розвитку селянських господарств існує чимало проблем. На селі де-факто з'явилися нові форми господарювання, які у багатьох випадках за обсягами земельних угідь набагато перевищують фермерські господарства. За нашими розрахунками, доходи членів багатьох ОСГ значно перевищують середній рівень заробітної плати найманих працівників сільськогосподарських підприємств. Проте тінізація діяльності селянських господарств призводить до розширення неформальної зайнятості на селі. За різними оцінками, як ми вже зазначали, у секторі особистого господарювання зайнято до 2,7 млн осіб.

На жаль, чинне законодавство не зовсім чітко врегулювало ці питання і фактично сприяє розповсюдженню неформальної зайнятості у дрібнотоварних селянських господарствах. Відбулося змішування назви та сутності різних за величиною форм ведення дрібних селянських господарств. У Земельному кодексі України взагалі відсутні назви "особисте підсобне господарство" та "одноосібне сімейне господарство". Натомість запроваджено нове поняття – *особисте селянське господарство*. При цьому немає будь-якого тлумачення та визначення цього нововведення.

Щоправда, згодом у Законі України "Про особисте селянське господарство" [4] було зроблено спробу виправити цей недолік. Проте, на наш погляд, цей законодавчий акт не тільки не додав ясності із зазначених питань, а навпаки, вніс багато плутанини. Головний недолік полягає у тому, що при визначенні поняття ОСГ закон фактично зберіг усі ознаки, які були притаманні особистому підсобному господарству. Так, у ст. 5 зазначається, що діяльність ОСГ здійснюється з метою задоволення власних потреб, а для його ведення "використовуються земельні ділянки не більше 2 гектарів". У той же час у цій статті є твердження, які заперечують цю норму. Зокрема зазначається, що земельні угіддя ОСГ можуть бути збільшені до невизначених розмірів за рахунок отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю), успадкування земель членами домогосподарства тощо. Крім того, закон не заперечує право ОСГ отримувати землі у спадок, брати її в оренду і т.ін.

Як свідчить практичний досвід, земельні угіддя значної частини ОСГ сягають десятки гектарів, і там уже виробляють продукцію не тільки для власного споживання. Зважаючи на це, незрозумілим є положення ст.1

Закону України №1529/99 про те, що ОСГ не є суб'єктами господарювання, не повинні реєструватися як юридичні особи, а їх діяльність не відноситься до підприємницької. Зазначимо: згідно зі статистичними даними, у 2012 р. майже 21% фермерських господарств України мали у своєму володінні не більше 10 га землі, проте вони законодавчо визнані суб'єктами господарювання та зареєстровані як юридичні особи.

Таким чином, внаслідок недосконалості чинного законодавства відбулося змішування понять ОПГ, ОСГ та новоутворених одноосібних господарств товарного типу. Невизначеність їх юридичного статусу дозволяє їм працювати без належної реєстрації, обліку та контролю їх діяльності. У них, як правило, відсутні банківські реквізити, а економічні розрахунки здійснюються готівкою. Це й сприяє тінізації їх діяльності та здійсненню найму робочої сили без відповідного оформлення трудових відносин. Абсолютна більшість особистих селянських господарств не вносить єдиного соціального внеску, а зайняті там працівники соціально незахищені.

Проведені нами дослідження дають можливість сформулювати такі концептуальні засади щодо основних напрямів детінізації діяльності суб'єктів дрібнотоварного господарювання, регламентації зайнятості та доходів населення, зайнятого у неформальному секторі сільської економіки:

- По-перше, у законодавчому порядку слід розмежувати діяльність одноосібних (сімейних) селянських господарств та особистих селянських господарств. До перших слід відносити ті господарства, які ведуть свою діяльність на земельних ділянках площею більше 2 га та виробляють значну частину продукції для реалізації (як товарну). Можливі й інші додаткові критерії: наявність та кількісні показники худоби, птиці, бджолосімей тощо. Іншу групу – особисті селянські господарства – не слід розглядати як суб'єкти господарювання. Адже вони, як правило, мають на меті ведення додаткової господарської діяльності (на умовах вторинної зайнятості) та отримання продукції в основному для власного споживання. Земельні ділянки для такої діяльності не повинні перевищувати 2 га.

- По-друге, законодавчо врегулювати діяльність одноосібних селянських господарств, а саме: ті ОСГ, які нині мають у своєму володінні більше 2 га землі, повинні зареєструватися як фермерські господарства та належним чином оформити свою діяльність згідно із законом України "Про фермерське господарство" [5]: мати банківські рахунки, проводити облік і розрахунки своєї діяльності, належним чином оформлювати трудові відносини та здійснювати соціальне страхування своїх членів і найманих працівників. До складу земель таких новостворених фермерських господарств слід включати:

- земельні ділянки, що надані сім'ї для ведення ОСГ;
- земельні частки (паї), які члени домогосподарства вилучили в натурі (на місцевості) і господарюють всією сім'єю (одноосібно);
- землі, що отримані членами сім'ї у спадок і фактично на них господарюють;
- земельні ділянки, котрі подаровані членам сім'ї і на яких вони спільно господарюють.

Такі заходи дозволяють чіткіше ідентифікувати діяльність дрібнотоварних сільськогосподарських товаровиробників та вивести їх діяльність із тіні. Зокрема необхідно, нас наш погляд, законодавчо визначити, що члени ОСГ (тобто тих домогосподарств, що мають земельні ділянки 2 га і менше) не повинні розглядатися як зайняті особи. А от члени та залучені працівники новостворених фермерських господарств (тобто тих, що володіють землями більше 2 га) повинні бути визнані зайнятими особами. Таке законодавче врегулювання юридичного статусу відкриє шлях до організаційно-економічної підтримки дрібних селянських господарств. А це у свою чергу спонукатиме зайнятих тут працівників до більш активної участі у системі соціального страхування.

За нашими розрахунками, внаслідок таких законодавчих змін в Україні додатково буде створено щонайменше 250–300 тис. дрібних (сімейних) фермерських господарств. До речі, у багатьох європейських країнах широко розповсюдженню набули саме невеликі фермерські господарства з площею земельних угідь: у Чехії – 2–10 га, Польщі – 6–7 га, Румунії – 4 га і т.д. Граничні показники, при досягненні яких домогосподарства трансформуються у фермерське господарство, становлять: у Німеччині – 1 га орної землі, Греції – 0,1 га, Данії – 5 га тощо.

На наш погляд, для стимулювання легальної трудової діяльності новостворених фермерських господарств їм необхідно створити режим найбільшого сприяння, а саме:

- господарства, які володітимуть земельною площею від 2,1 до 10,0 га повинні бути звільнені від сплати прибуткового податку на 3–4 роки;
- господарства з площею землі 10,1 га і більше слід звільнити від оподаткування на 2 роки.

Окрім того, усі новостворені фермерські господарства повинні бути звільнені від будь-якої оплати за їх реєстрацію як суб'єктів господарювання. Такі заходи дозволять значно підвищити економічну активність сільського населення, зменшити рівень безробіття та скоротити обсяги т.зв. неформальної зайнятості у сільській місцевості, а головне – це забезпечить надійний соціальний захист осіб, які нині працюють у сфері дрібнотоварного сільського господарства.

Той факт, що саме неформальний сектор здебільшого став місцем прикладання праці майже для кожної другої особи з числа зайнятих сільських жителів (порівняно з кожним десятим жителем у містах), засвідчує доволі несприятливу кон'юнктуру на сільському ринку праці.

За оцінками експертів, рівень тінізації вітчизняного аграрного сектору оцінюється у діапазоні 15 – 20%. Це визначає і нелегальну зайнятість сільського населення. У віковій групі 15 – 49 років рівень зайнятості селян у неформальному секторі у 3,5 раза, а в групі 50 – 70 років – у 5 разів перевищує відповідний показник для мешканців міст [6].

Йдеться про незареєстровані виробничі одиниці домогосподарств, про фізичних і юридичних осіб, які працюють без укладання трудових договорів, про неліцензовану діяльність у сфері заготівлі та продажу ягід, грибів, деревини, риби тощо.

Тінізація сільської зайнятості підвищує навантаження на фонди загальнообов'язкового державного соці-

ального страхування, з яких відповідні особи отримують кошти у зв'язку із малозабезпеченістю та безробіттям.

Наслідком витіснення селян з підприємницького сектору сільського господарства, неповного заміщення вартості реально спожитої робочої сили є посилення міграційних процесів серед сільського населення, ріст бідності та деградація людського капіталу села.

Залишаються невирішеними проблеми розвитку сільського туризму, серед яких – відсутність реального доступу до дешевих та пільгових кредитів, нестача кваліфікованих кадрів, брак комплексного навчання, консультування господарів – власників садиб, низька якість інформаційно-рекламних матеріалів щодо пропагування цього напрямку діяльності жителів села.

Можна стверджувати, що в найближчі роки забезпечення сталого розвитку села, активізація його людського і соціального капіталу, подолання безробіття та злиденності селян будуть найголовнішими проблемами нашої держави. Якщо цього не станеться, то вітчизняне деіндустріалізоване і напівреформоване сільське господарство буде серйозною загрозою національним інтересам держави.

Висновки та пропозиції. Світовий та європейський досвід показує, що нові робочі місця у сільській місцевості створюються завдяки удосконаленню структури зайнятості, зокрема диверсифікації виробництва господарюючими суб'єктами, розвитку неаграрних видів діяльності тощо.

Тому необхідно внести істотні зміни до аграрної політики, спрямувавши заходи державного регулювання аграрного сектору на:

- відновлення багатогалузевого сільськогосподарського виробництва, відродження його трудомістких галузей, формування потужного сегмента органічного сільського господарства;
- створення сприятливих умов для розвитку сімейних фермерських господарств, інших форм малого підприємства, запровадження спеціальних програм підтримки їхньої конкурентоспроможності (мікрокредитування, розвиток партнерства і кооперації, диверсифікація зайнятості та доходів сімейних господарств тощо);
- формування в сільській місцевості системи агросервісу, інфраструктури виробничого і соціального призначення, підприємств переробки сільськогосподарської продукції, власної торговельної мережі сільськогосподарських підприємств.

Слід розробити і реалізувати заходи щодо нарощування обсягів товарного виробництва в ОСГ і заохочення їх до набуття статусу суб'єктів реального сектору економіки, удосконалити нормативно-правову базу і організаційні процедури з метою надання преференцій суб'єктам господарювання, котрі реально працюють і створюють робочі місця у сільській місцевості в позааграрній сфері чи виконують функції надання споживчих послуг сільському населенню, запровадити режим максимального сприяння легалізації праці сільських жителів, які сьогодні займаються "тіньовим" виробництвом товарів чи наданням послуг.

Враховуючи специфіку сільського ринку праці, впровадити комплекс додаткових заходів з його детініза-

ції, а саме: внести зміни до системи оподаткування доходів домогосподарств, які повинні передбачати зменшення податкового навантаження на трудові доходи, за рахунок збільшення оподаткування власності та доходів від їх використання (наприклад, доходів від оренди майна, страхових виплат тощо), забезпечити державну підтримку розширення можливостей легальної зайнятості мешканців сіл, зокрема через розвиток інфраструктури та сфери послуг на селі.

Розвиток малого та середнього бізнесу в неаграрній сфері має бути визнаним головним елементом диверсифікації економіки сільських територій для зростання добробуту сільських жителів, збереження сільських населених пунктів, забезпечення зайнятості, підвищення ефективності праці та доходів населення, раціонального використання ресурсів, наповнення місцевих бюджетів, створення умов для працевлаштування вивільнених із сільськогосподарського виробництва осіб без зміни місця проживання та зі збереженням бази відтворення трудового потенціалу села.

Окрім технічного сервісу для агропромислового комплексу, харчової і переробної галузей, держава має сприяти розвитку найбільш перспективних, за світовим досвідом, галузей неаграрної сільської зайнятості, серед яких діяльність у туристичній сфері ("зелений" агротуризм); виробництву енергії на основі відновлювальних джерел; діяльності у сфері культури, мистецтва та національно-етнічної спадщини; упорядкуванню земельних угідь та покращенню ландшафтів; розвитку соціальних послуг; здійсненню віддаленої торгівлі та наданню послуг шляхом використання мережі Інтернет.

Необхідно спрямувати політику розвитку сільських територій на:

- забезпечення працівників (перш за все – кваліфікованих) технологічними, високопродуктивними і облаштованими робочими місцями з гідною оплатою і прийнятними умовами праці;
- надання соціальних гарантій фахівцям, які працюють на відповідній території;
- організацію надійного функціонування соціальної інфраструктури села;
- формування системи державного регулювання демографічних процесів розвитку села;
- реалізацію програм розвитку депресивних територій;
- вирівнювання умов життєдіяльності міського і сільського населення;
- сприяння збільшенню зайнятості сільського населення;
- збереження та розвиток малих, віддалених і таких, що занепадають, сільських поселень;
- сприяння підвищенню рівня доходів сільського населення, удосконалення обов'язкового пенсійного страхування сільгосппрацівників;
- стимулювання закріплення на селі спеціалістів сільського господарства, освіти, культури, охорони здоров'я та побутового обслуговування.

Реалізація зазначених пропозицій дасть змогу відчутно збільшити зайнятість сільського населення України та сприяти не лише формуванню повноцінного ринку

праці, а й значному підвищенню конкурентоспроможності економіки та усуненню реальних загроз національній безпеці держави.

Список використаних джерел

1. Ринок праці сільської місцевості: стан та перспективи розвитку : матеріали круглого столу, 4 груд. 2013 р., Київ / упоряд. І.Ф. Гнибіденко, Л.Г. Новаш. – К. : ІПК ДСЗУ, 2014.–С. 5.
2. Ринок праці України у 2012 році : [аналітико-статистичний збірник]. – К. : ДЦЗ, 2013. – 343 с.
3. Земельний кодекс України [Електронний ресурс] : [прийнятий 25 жовт. 2001] / Верховна Рада України. – Режим доступу : www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14
4. Закон України "Про особисте селянське господарство" // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – №29. – ст. 232.
5. Закон України "Про фермерське господарство" // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – №45. – ст. 363.
6. Регулювання зайнятості сільського населення в умовах реформування аграрного сектору України. Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1107>

Стаття надійшла 11.03.2014

(Продовження. Початок на с. 6)

Найбільший попит серед шукачів роботи з інвалідністю мали запропоновані роботодавцями вакансії прибиральника службових приміщень та територій, робітника з комплексного обслуговування й ремонту будинків, психолога, сторожа, продавця продоварів, касира торговельного залу.

У ході ярмарку фахівці міського центру зайнятості надавали консультації стосовно соціального захисту інвалідів та їх адаптації до суспільного життя.

За результатами співбесіди з роботодавцями попередньо дали згоду на працевлаштування 4 особи з інвалідністю. Загалом представники роботодавців підбрали 9 кандидатів на вільні робочі місця на перспективу.

Усі учасники ярмарку залишилися задоволені результатами і висловили побажання проводити такі заходи щомісячно. Спеціалісти центру зайнятості запланували провести наступний аналогічний ярмарок у серпні.

За матеріалами сайту
http://www.dcz.gov.ua/rov/control/uk/publish/article?art_id=34511&cat_id=1076563